

*Л. М. Єріс, канд. екон. наук., доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ В БАНКАХ

Кредитування традиційно є основною функцією банку. У світовій банківській практиці кредити складають більше половини всіх банківських активів, в Україні даний показник на 1 жовтня 2012 року становив 65,0 %.

В останні роки український банківський ринок кредитування розвивався нерівномірно. За 2007–2008 рр. обсяг наданих кредитів банками зріс більш ніж у 2,9 раза. Якщо на початок 2007 р. обсяг наданих кредитів становив 269 294 млн. грн., то на початок – 792 244 млн. грн. Проте вже з четвертого кварталу 2008 р. до кінця 2009 р. банківське кредитування переживало спад, після чого почалося повільне поживлення, і на 01.09.2012 обсяги виданих банками кредитів досягли 821 610 млн. грн.

Основними позичальниками в банківському кредитуванні є суб'єкти господарювання. Так, на 01.09.2012 частка суб'єктів господарювання в сукупному кредитному портфелі українських банків склала майже 73,3 %, відповідно частка проблемної заборгованості даних клієнтів є переважною у сукупному портфелі проблемних кредитів банків, у зв'язку з чим викликана необхідність оптимізації роботи з проблемною заборгованістю суб'єктів господарювання банків.

За даними НБУ, сукупний обсяг простроченої позичкової заборгованості банків на 01.09.2012 досяг 75 844 млн. грн., або 9,2 % від сукупного кредитного портфеля банків.

Традиційні методи роботи з проблемними боргами в банках є неефективними з цілого ряду причин, в тому числі відставання державного законодавчого і нормативно-правового регулювання від вимог сьогодення; методологічно-методична недосконалість в підходах до роботи з проблемними активами як на державному, так і на локальному (конкретних банків) рівнях; відсутність системної підготовки і брак кваліфікованих кадрів, що спеціалізуються на роботі з проблемною заборгованістю; неефективна організація діяльності по роботі з проблемними боргами в банках.

Банками в основному застосовуються оздоровчі заходи щодо кредиту вже після погіршення його якості і настання складнощів з повернення, тобто свого роду “ліквідації наслідків”, в той час як необхідно акцентувати увагу на необхідності розвитку превентивних (профілакти-

чних) заходів, метою яких є запобігання настанню можливих проблем по кредиту.

Найбільш важливим принципом будь-яких дій банків щодо позичальників повинен стати принцип побудови постійної взаємоприйнятної партнерської співпраці.

Основні принципи партнерського співробітництва, яких повинні дотримуватися і кредитор, і позичальник:

- відкритість і узгодженість у виборі методу врегулювання проблемної заборгованості;
- методичне (документальне) забезпечення роботи з проблемними кредитами, що полягає в наявності у кредитних організацій програм з врегулювання проблемної заборгованості;
- сприяння кредитора (ів) позичальникові у реалізації оптимального виду реструктуризації кредитної заборгованості. Вироблена методика організації роботи з проблемними кредитами у вигляді інтегральної моделі взаємодії банку, центру збору боргів, аналітично-розрахункових центрів на різних рівнях функціонування – внутрішньобанківському, регіональному, державному.

Крім того, для запобігання виникнення проблемної заборгованості необхідна взаємодія відділу кредитування з іншими підрозділами банку, які беруть участь в організації та реалізації процесу банківського кредитування: підрозділи бухгалтерського, податкового, юридичного супроводу, підрозділ управління ризиками, підрозділ по роботі із заставними активами, служба економічної безпеки та ін., а також взаємодія даних підрозділів з підрозділом по роботі з проблемними активами.

Єріс, Л.М. Напрямки підвищення ефективності управління проблемними кредитами в банках [Текст] / Л.М. Єріс // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8–9 листопада 2012 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2012. – С. 75-76.